

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність 110 Соціальна робота та консультування

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Вікова та педагогічна психологія
Викладач (-і)	проф. Михайлишин Галина Йосипівна
Контактний телефон викладача	0342 570005
Е-mail викладача	halyna.mykhailyshyn@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	3 кредити
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php
Консультації	Четвер, 17.00–18.00 год, Zoom, Webex – дистанційно
2. Анотація до освітнього компонента	
Навчальний компонент включає в себе базові питання теоретичних основ вікової та педагогічної психології, передбачає ознайомлення студентів із основами психології розвитку та педагогічної психології: предмет, структура, міжпредметні зв'язки, історія становлення; поняття про вік, вікову періодизацію; особливості значимих вікових періодів; вікові кризи; закономірності психічного розвитку особистості від народження до старіння і смерті, роль діяльності у розвитку особистості, формування свідомості та самосвідомості особистості, розвиток пізнавальної та емоційно-вольової сфери, інтелекту та когнітивної сфери людини, характеру, здібностей; психологічні особливості педагогічної взаємодії у системі «педагог – учень (студент)».	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
Формування у студентів системи знань, умінь і навичок з педагогіки вищої школи, підготовка фахівця до професійної діяльності в області соціальної роботи з урахуванням вікових особливостей клієнтів; оволодіння категоріями наукової психології з позиції професійного значення для соціального працівника; забезпечення засвоєння майбутніми соціальними педагогами Засвоєння базових понять вікової та педагогічної психології.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<i>Компетентності:</i> Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність розробляти і управляти проєктами. ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість	

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії.

СК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.

СК 2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.

СК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.

СК 4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи, соціально-педагогічній діяльності.

СК 7. Здатність до професійної рефлексії та вдосконалення свого фахового рівня

СК 11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи; додержуватися соціально-педагогічної етики, вдосконалювати свій фаховий рівень.

Програмові результати навчання

ПРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї,

соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно

до цінностей соціальної роботи; здійснювати соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах; складати плани виховної та реабілітаційної роботи.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин - 90
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
---------	---------------	---------------------	----------------------------

1	231 Соціальна робота	2, магістр	нормативний
---	----------------------	------------	-------------

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	сем. заняття	сам. роб.
Тема 1. Предмет та методи вікової і педагогічної психології Структура, значення та місце вікової психології в системі наук. Методологічні засади та принципи вікової психології. Історія виникнення та провідні напрями вікової психології. Вік як основна наукова категорія. Взаємозв'язки онтогенезу та філогенезу. Класифікація методів дослідження вікової психології.	2	2	8
Тема 2. Вікова періодизація психічного розвитку. Психологічні особливості розвитку дитини до вступу у школу Поняття та основні теорії вікової періодизації. Пренатальний період розвитку дитини. Психічний розвиток дитини першого року життя. Психічний розвиток дитини в період раннього дитинства(1-3 роки). Психічний розвиток дитини дошкільного віку (3 – 6/7 років)	2	2	8
Тема 3. Психологічні особливості молодшого школяра. Загальна психологічна характеристика ситуації розвитку молодшого школяра. Навчальна діяльність молодшого школяра. Розвиток пізнавальних процесів. Формування особистості в молодшому шкільному віці.	2	2	8
Тема 4. Психологія особистості у підлітковому. Криза підліткового віку. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітків та її вплив на психічний розвиток. Соціальна ситуація розвитку та провідний вид діяльності підлітка. Значення ровесників у психічному розвитку підлітка. Особливості спілкування підлітків з дорослими. Формування особистості підлітка. Розвиток самосвідомості та самооцінки. Специфічні прояви пізнавальних процесів у підлітковому віці. Девіації підлітків: делінквентна поведінка, адиктивна поведінка.	2	2	10
Тема 5. Психологія юнацтва. Загальна характеристика ранньої юності. Пізнавальні процеси і розумовий розвиток. Формування особистості в період ранньої юності.	2	2	8

Професійне самовизначення індивіда як варіант провідного виду діяльності у юнацькому віці. Криза 17-ти років, її детермінація вияви та шляхи подолання. Психологічні особливості студентства Психологічні особливості студентства			
Тема 6.Особливості психічного розвитку в період дорослості та старіння Особливості психічного розвитку в період ранньої та середньої дорослості Психологічні особливості періоду зрілості (акме). Психологічні особливості періоду пізньої зрілості (геронтогенез).		4	8
Тема 6. Психологія навчання та виховання. Психологія вчителя. Предмет і завдання педагогічної психології. Методи педагогічної психології. Психологія навчання і виховання. Психологічні особливості діяльності вчителя.	2	4	10
Разом:	12	18	60

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Поточне оцінювання передбачає усне опитування і обговорення наукової і професійної літератури (статті, презентації, тези, книги; короткі тести/контрольні роботи за пройденим матеріалом. Підсумкове практичне завдання (фінальний проєкт) – підготовка презентації (Microsoft PowerPoint), яка має бути узгоджена з викладачем. Вимоги до фінального проєкту: обсяг 15-20 слайдів. Захист презентації відбуватиметься на двох останніх заняттях. Презентації мають бути підготовлені в Power Point або Prezi форматах.	100балів
Вимоги до ІНДЗ	ІНДЗ виконуються за попереднім погодженням теми і форми завдання зі студентами за запропонованими завданнями самостійної роботи студента.	до 20-ти балів
Семінарські заняття	Вивчення матеріалів компоненти, підготовка анотацій наукових статей, підбір хрестоматійних матеріалів	до 30-ка балів

Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання мінімальної порогової кількості завдань з кожного виду робіт	не менше 25-ти балів
Підсумковий контроль	Тестові завдання	до 50, але не менше 25-ти балів

7. Політика навчальної дисципліни

Загальні умови: Професійно спрямований навчальний компонент «Вікова та педагогічна психологія» передбачає обов'язкове відвідування семінарських занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати заняття регулярно, повинні впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до підсумкового контролю не допускаються.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті: Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (контрольних робіт, заліку) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Обов'язковим є дотримання політики академічної доброчесності, передбаченої внутрішніми нормативними документами Університету: <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/> (див. документи, викладені у даному розділі)

8. Рекомендована література

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібн. – 7 вид., стереот. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ: Каравела, 2023. – 400 с.
2. Кацавець Р.С. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Алерта, 2019. - 111 с.
3. Ольховецький С. М., Ольховецький В. С. Педагогічна психологія. Курс лекцій: навч. посібник МОН України, Уманський держ. пед. у-т ім. Павла Тичини, Ф-тет соціальної та психологічної освіти, К-дра психології. Умань: Візаві. 2021. – 125 с.
4. Поліщук, В.М. Вікова і педагогічна психологія: навчальний посібник /В. М. Поліщук//. – 4 те вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2019. – 352 с.

5. Психологія особистості: підручник, 3-тє вид., перероб., допов. / В. П. Москалець. Київ: Видавництво. Ліра-К, 2020. – 364 с.
6. Савчин М. Загальна психологія: підручник / Мирослав Савчин. – 4-те вид., допов. – Київ: ВЦ «Академія», 2024. – 352 с. – (Серія «Альма-матер»).
7. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Альма-матер, 2017. – 384 с.
8. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: НУБіП, 2017. – 548 с.

Викладач:

Галина МИХАЙЛИШИН,

д.філос.н., професор, кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи